

Het gedicht is een kosmos, de wereld een woord.

Over thema's en leidmotieven in de poëzie van Cees Nootboom.

SUSANNE SCHABER (ESSAYIST EN REDACTEUR VAN HET VERZAMELD WERK VAN NOOTBOOM BIJ UITGEVERIJ SUHRKAMP)

ABSTRACT

Cees Nootboom heeft vaker gezegd dat hij niet zou kunnen leven zonder af en toe uit zijn dagelijkse sleur te verdwijnen om zich op weg te begeven naar het onbekende, het onvoorspelbare. Hij is verankerd in zijn poëzie, het is zijn toevluchtsoord, de kern van zijn wijdvertakte oeuvre. Daar verkent hij de thema's die hem sinds zijn debuut als schrijver blijven obsederen: het gevecht met tijd en vergankelijkheid, het verdwijnen van herinneringen en ervaringen, het ontstaan van geschiedenis, dit vreemde conglomeraat van noodlot, toeval en menselijke voornemens. Dit alles valt te ontdekken in een poëzie die *en passant* over zichzelf reflecteert en daarbij verbanden legt met auteurs en denkers uit voorgaande generaties. Op deze manier wordt het gedicht drijfhout, flessenpost uit een andere wereld.

“Het begin, die ene regel, die paar woorden, het fragment waaraan de geest blijft haken, het beeld – het blijft altijd een raadsel”, zo heeft Nootboom ervaren. De poëzie die hij schreef toen hij in de twintig was is wild, emotioneel, soms ook op een pathetische manier hermetisch. Het ‘ik’ zit in duistere contreien en in zichzelf gevangen. In de loop der jaren maken de geladen beelden en de sombere stemming plaats voor weemoedige ironie en sceptische gelatenheid. De gedichten, die hun oorsprong vaker aan het reizen ontleen, maken een lichtere indruk. De perspectiefwisseling wordt als methode gebruikt om oorspronkelijke standpunten te doorbreken en waarnemingen te bevragen. Voorwerpen of wezens uit de natuurlijke omgeving keren veelvuldig terug als leidmotief: stenen en schelpen, de postbode, de palmboom en de vijgenboom zijn reminiscenties aan de zomers die Nootboom op Menorca doorbrengt, zowel als het heelal, de maan en de sterren – en nog veel meer. Een poëzie die zich niet zo makkelijk laat ontsluiten: veelgelaagd, vol toespelingen en verborgen betekenissen.